АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Архангай аймгийн Эрдэнэмандал сумын ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: АРА-2024/134-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.Open.audit.mn Архангай аймаг 2024 он	Дарга,Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа Утас:7033-3141 Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар Утас: 7033-2860 Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn Ахлах аудитор П.Цэцэгдулам Цахим хаяг: Tsetsegdulamp@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

2.АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ 3

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ..... 5

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан..... 5

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан 6

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан..... 8

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан..... 10

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан..... 11

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 13

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал 14

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ 14

5.1 Төлбөрийн акт 14

5.2 Албан шаардлага 14

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ 16

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
БГАҮТХ	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
НББТХ	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ТБОНӨХБАҮХАТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль

2.АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2024.02.19 № 23
танай ____________-ны №____________-т

ЭРДЭНЭМАНДАЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА З.БАТМӨНХ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Эрдэнэмандал сумын ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Эрдэнэмандал сумын ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

1. Албан хаагчдад нийт 2,788.7 мянган төгрөгийн урамшууллыг холбогдох хууль тогтоомжид заасан хэмжээнээс илүү тооцож олгосон.
2. Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг сумын ИТХ-аар батлуулаагүй 7,485.3 мянган төгрөг зарцуулсан.
3. Хувь хүний албан татвараас чөлөөлөх орлогод хамаарах нэр бүхий 1 албан хаагчийн цалингаас хувь хүний орлогын албан татварт нийт 1,395.9 мянган төгрөгийг суутгасан.

Дээрх зөрчил нь Төсвийн тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль, Засгийн газрын 2022 оны 2 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ыг зөрчсөн бөгөөд аудитын

тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Аудитын гол асуудал

“Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолын дагуу тус байгууллагын албан хаагчдын үндсэн цалинг 2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс шинэчлэн баталсан байна. Үүнтэй холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 63.7 хувиар өссөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 10 үндсэн зорилтын хүрээнд 39 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг сумын Засаг даргаас 97.0 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	77,287,848.96	84,709,479.90
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	77,287,848.96	84,709,479.90
35400	Хангамжийн материал	77,287,848.96	84,709,479.90
35420	Аж ахуйн материал	29,178,848.96	35,932,979.90
35470	Бусад хангамжийн материал	48,109,000.00	48,776,500.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	10,901,831,360.98	10,916,660,546.79
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	10,901,831,360.98	10,916,660,546.79
39200	Биет хөрөнгө	10,558,401,360.98	10,576,880,546.79
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,183,545,707.73	2,155,261,911.03
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-140,170,596.15	-207,293,015.85
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	260,537,072.00	231,605,405.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-89,511,257.54	-109,743,464.09
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	73,203,516.92	73,730,445.92
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-32,214,520.73	-45,492,344.62
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	31,740,314.00	29,911,114.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-8,878,355.59	-13,335,164.89
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	4,555,672,108.00	4,595,672,108.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-20,629,679.97	-269,065,596.93
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	4,186,205,940.00	4,369,782,445.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-551,098,887.69	-862,453,295.78
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	0.00	503,000,000.00
39217	Ном	110,000,000.00	125,300,000.00
39300	Биет бус хөрөнгө	343,430,000.00	339,780,000.00
39301	Програм хангамж	6,100,000.00	2,450,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	337,330,000.00	337,330,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	10,979,119,209.94	11,001,370,026.69
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	10,678,000.00	0.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	10,678,000.00	0.00
41300	Өглөг	10,678,000.00	0.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	10,678,000.00	0.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	10,968,441,209.94	11,001,370,026.69
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	10,968,441,209.94	11,001,370,026.69
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,402,068,016.00	1,402,068,016.00
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,402,068,016.00	1,402,068,016.00
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	9,471,518,982.22	9,504,447,798.97
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	959,301,207.45	9,471,518,982.22
51220	Тайлант үеийн үр дүн	8,512,217,774.77	32,928,816.75
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	94,854,211.72	94,854,211.72
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	10,979,119,209.94	11,001,370,026.69

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	9,512,134,590.25	1,855,530,221.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	8,979,626,958.25	768,919,500.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	8,979,626,958.25	768,919,500.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,440,000.00	7,135,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,440,000.00	7,135,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	8,929,298,825.00	751,784,500.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	32,888,133.25	10,000,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	532,507,632.00	1,086,610,721.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,246,432.00	297,808,821.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	463,200.00	346,800.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,143,232.00	252,848,021.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	10,640,000.00	44,614,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	519,261,200.00	788,801,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	519,261,200.00	788,801,900.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	849,265,215.27	1,777,189,004.43
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	849,265,215.27	1,777,189,004.43
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	818,736,167.27	1,708,635,935.30
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	295,195,749.00	459,512,071.00
210101	Үндсэн цалин	233,791,201.00	318,663,686.00
210102	Нэмэгдэл	42,130,101.00	98,367,845.00
210104	Урамшуулал	19,274,447.00	35,280,540.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0.00	7,200,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	36,217,608.00	56,617,481.99
210201	Тэтгэврийн даатгал	25,057,404.99	38,879,062.76
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,947,927.28	4,592,117.89
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,358,341.56	3,673,694.24
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	532,175.91	861,143.35
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,321,758.26	8,611,463.75
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	58,746,432.00	66,502,515.68
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,767,432.00	12,197,877.08
210302	Түлш, халаалт	37,979,000.00	47,604,000.00
210303	Цэвэр, бохир ус	12,000,000.00	6,700,638.60
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	44,268,589.00	42,619,297.20
210401	Бичиг хэрэг	4,800,000.00	6,000,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,763,200.00	13,335,256.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,200,000.00	5,999,831.20
210404	Ном, хэвлэл	413,200.00	506,800.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	24,331,889.00	13,538,750.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	760,300.00	3,238,160.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,350,000.00	35,283,577.06
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0.00	5,423,992.00
210604	Урсгал засвар	14,350,000.00	29,859,585.06
2107	Томилолт, зочны зардал	14,678,000.00	18,881,700.00
210702	Дотоод албан томилолт	14,678,000.00	18,881,700.00

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	20,981,006.00	18,709,065.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	20,243,232.00	12,844,843.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	84,000.00	4,154,200.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	145,074.00	250,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0.00	250,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	500,000.00	1,110,000.00
210807	Газрын төлбөр	8,700.00	100,022.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	334,298,783.27	1,010,510,227.37
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	138,490,550.22	315,291,384.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	195,808,233.05	695,218,843.37
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	30,529,048.00	68,553,069.13
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	23,622,000.00	35,521,500.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	20,022,000.00	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00	30,721,500.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,600,000.00	4,800,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	6,907,048.00	33,031,569.13
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,907,048.00	33,031,569.13
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	8,662,869,374.98	78,341,216.57
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	150,651,600.21	45,412,399.82
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	150,651,600.21	45,412,399.82
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	8,512,217,774.77	32,928,816.75

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	549,947,632.00	1,093,745,721.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	17,440,000.00	7,135,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	17,440,000.00	7,135,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,440,000.00	7,135,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,440,000.00	7,135,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	532,507,632.00	1,086,610,721.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,246,432.00	297,808,821.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	463,200.00	346,800.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,143,232.00	252,848,021.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	10,640,000.00	44,614,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	519,261,200.00	788,801,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	519,261,200.00	788,801,900.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	549,947,632.00	1,090,069,792.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	549,947,632.00	1,090,069,792.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	519,418,584.00	1,021,516,722.87
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	295,195,749.00	459,358,134.00
210101	Үндсэн цалин	234,630,734.00	318,509,749.00
210102	Нэмэгдэл	41,349,939.00	98,367,845.00
210104	Урамшуулал	19,215,076.00	35,280,540.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0.00	7,200,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	36,217,608.00	56,771,418.99
210201	Тэтгэврийн даатгал	25,057,404.99	39,032,999.76
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,947,927.28	4,592,117.89
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,358,341.56	3,673,694.24
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	532,175.91	861,143.35
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,321,758.26	8,611,463.75
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	58,746,432.00	66,502,877.88
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,767,432.00	12,197,877.88
210302	Түлш, халаалт	37,979,000.00	47,604,000.00
210303	Цэвэр, бохир ус	12,000,000.00	6,701,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	44,268,789.00	42,618,500.00
210401	Бичиг хэрэг	4,800,000.00	6,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,763,200.00	13,335,300.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,200,000.00	6,000,000.00
210404	Ном, хэвлэл	413,200.00	506,800.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	24,332,389.00	13,538,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	760,000.00	3,238,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,350,000.00	35,284,071.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0.00	5,424,071.00
210604	Урсгал засвар	14,350,000.00	29,860,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,000,000.00	29,558,700.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,000,000.00	29,558,700.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	20,981,006.00	18,709,021.00

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	20,243,232.00	12,844,821.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	84,000.00	4,154,200.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	145,074.00	250,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0.00	250,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	500,000.00	1,110,000.00
210807	Газрын төлбөр	8,700.00	100,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	45,659,000.00	312,714,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	45,659,000.00	312,714,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	30,529,048.00	68,553,069.13
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	23,622,000.00	35,521,500.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	20,022,000.00	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00	30,721,500.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,600,000.00	4,800,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	6,907,048.00	33,031,569.13
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,907,048.00	33,031,569.13
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	0.00	3,675,929.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	0.00	3,675,929.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.00	3,675,929.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	0.00	3,675,929.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0.00	3,675,929.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	0.00	-3,675,929.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	0.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	0.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	959,301,207.45	2,456,223,435.17
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	959,301,207.45	2,456,223,435.17
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	8,512,217,774.77	8,512,217,774.77
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	9,471,518,982.22	10,968,441,209.94
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	9,471,518,982.22	10,968,441,209.94
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	9,471,518,982.22	10,968,441,209.94
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	32,928,816.75	32,928,816.75
20	2023 оны 6-р сарын 30-наарх үлдэгдэл	1,402,068,016.00	94,854,211.72	9,504,447,798.97	11,001,370,026.69

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	794,811,900.00	762,905,330.87	31,906,569.13	95.99
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	794,811,900.00	762,905,330.87	31,906,569.13	95.99
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	759,290,400.00	727,383,830.87	31,906,569.13	95.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	462,700,000.00	459,358,134.00	3,341,866.00	99.28
210101	Үндсэн цалин	455,500,000.00	318,509,749.00	136,990,251.00	69.93
210102	Нэмэгдэл	0.00	98,367,845.00	-98,367,845.00	00.00
210104	Урамшуулал	0.00	35,280,540.00	-35,280,540.00	00.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	7,200,000.00	7,200,000.00	0.00	100.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	57,837,500.00	56,771,418.99	1,066,081.01	98.16
210201	Тэтгэврийн даатгал	39,329,500.00	39,032,999.76	296,500.24	99.25
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,627,000.00	4,592,117.89	34,882.11	99.25
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,701,600.00	3,673,694.24	27,905.76	99.25
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	925,400.00	861,143.35	64,256.65	93.06
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,254,000.00	8,611,463.75	642,536.25	93.06
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	74,604,000.00	66,502,877.88	8,101,122.12	89.14
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,000,000.00	12,197,877.88	802,122.12	93.83
210302	Түлш, халаалт	47,604,000.00	47,604,000.00	0.00	100.00
210303	Цэвэр, бохир ус	14,000,000.00	6,701,000.00	7,299,000.00	47.86
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	42,296,200.00	41,883,200.00	413,000.00	99.02
210401	Бичиг хэрэг	6,000,000.00	6,000,000.00	0.00	100.00
210402	Тээвэр, шатахуун	12,600,000.00	12,600,000.00	0.00	100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,000,000.00	6,000,000.00	0.00	100.00
210404	Ном, хэвлэл	919,800.00	506,800.00	413,000.00	55.10
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	13,538,400.00	13,538,400.00	0.00	100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,238,000.00	3,238,000.00	0.00	100.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	48,960,000.00	38,960,000.00	10,000,000.00	79.58
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	9,100,000.00	9,100,000.00	0.00	100.00
210604	Урсгал засвар	39,860,000.00	29,860,000.00	10,000,000.00	74.91
2107	Томилолт, зочны зардал	34,758,700.00	29,558,700.00	5,200,000.00	85.04
210702	Дотоод албан томилолт	34,758,700.00	29,558,700.00	5,200,000.00	85.04
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	20,734,000.00	16,949,500.00	3,784,500.00	81.75
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	14,769,800.00	11,085,300.00	3,684,500.00	75.05
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	4,154,200.00	4,154,200.00	0.00	100.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	100,000.00	0.00	100,000.00	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	250,000.00	250,000.00	0.00	100.00

210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	250,000.00	250,000.00	0.00	100.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,110,000.00	1,110,000.00	0.00	100.00
210807	Газрын төлбөр	100,000.00	100,000.00	0.00	100.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,400,000.00	17,400,000.00	0.00	100.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,400,000.00	17,400,000.00	0.00	100.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	35,521,500.00	35,521,500.00	0.00	100.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	35,521,500.00	35,521,500.00	0.00	100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	30,721,500.00	30,721,500.00	0.00	100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,800,000.00	4,800,000.00	0.00	100.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	794,811,900.00	762,905,330.87	31,906,569.13	95.99
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	659,963,400.00	755,770,330.87	-95,806,930.87	114.52
320001	Орон нутгийн төсвөөс	659,963,400.00	755,770,330.87	-95,806,930.87	114.52
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	134,848,500.00	7,135,000.00	127,713,500.00	5.29
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,010,000.00	7,135,000.00	-1,125,000.00	118.72
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	128,838,500.00	0.00	128,838,500.00	0.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	0.00	100.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	29.00	29.00	0.00	100.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	8.00	8.00	0.00	100.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	16.00	16.00	0.00	100.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	5.00	5.00	0.00	100.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	297,808,821.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	297,808,821.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	297,808,821.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	735,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	735,300.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,759,521.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,759,521.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	295,314,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	295,314,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	297,808,821.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	297,808,821.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	253,194,821.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	44,614,000.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг авч үзнэ.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 12,000.0 мянган төгрөгийн 1 алдаа[1] илэрснийг аудитын явцад бүрэн залрууллаа.

Залруулсан алдаа:

- ОНТХО-аар хэрэгжүүлсэн 12,000.0 мянган төгрөгийн худгийн засварын ажлыг бүртгэл тайланд тусгаагүй орхигдуулсан нь НББТ хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэхь заалт, УСНББОУС 16, аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул тайланд залруулга хийлгэлээ.

Аудитаар нийт 11,670.0 мянган төгрөгийн зөрчил[2] илэрснээс 8,881.2 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах 2 албан шаардлага, 2,788.7 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 төлбөрийн акт тогтоолоо.

Аудитаар залруулагдаагүй 3 зөрчилтэй асуудлын материаллаг алдаа зөрчил нь 11,670.0 мянган төгрөг бөгөөд тогтоосон материаллаг байдлын дүн 3,974.0 мянган төгрөгөөс их байгаа тул **Хязгаарлалттай** дүгнэлт өглөө.

5.1 Төлбөрийн акт

5.1.1 Тайлант жилийн цалингийн зарцуулалтыг шалгахад сумын орлогч дарга болон багийн Засаг дарга нарын үр дүнг үнэлэн 1,375.0 мянган төгрөгийн, төрийн захиргааны албан хаагчдад 1,413.7 мянган төгрөгийн нийт 2,788.7 мянган төгрөгийн урамшууллыг илүү тооцож олгосон.

Энэ нь Төрийн албаны тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 "Төрийн албан тушаалыг доор дурдсанаар ангилна", 10.3. "Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3-т заасан албан тушаалыг төрийн жинхэнэ албан тушаал гэнэ", тус хуулийн 52 дугаар зүйлийн 52.1.Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, мэргэшлийн түвшинг эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон хугацаанд зохих журмын дагуу үнэлж дүгнэнэ", Засгийн газрын 2019 оны 1 дүгээр сарын 9-ний 5 дугаар тогтоолын гуравдугаар хавсралтын 2.4. "Төрийн жинхэнэ албан хаагчид үр дүнгийн мөнгөн урамшуулал олгоход Засгийн газраас баталсан төрийн жинхэнэ албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэлийн үр дүн, мэргэшлийн түвшин үнэлэх журамд заасан нөхцөл, шалгуурыг баримтална", Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1 "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоов.

5.2 Албан шаардлага

5.2.1 Хувь хүний албан татвараас чөлөөлөх орлогод хамаарах нэр бүхий 1 албан хаагчийн цалингаас хувь хүний орлогын албан татварт нийт 1,395.9 мянган төгрөгийг суутгасан.

Энэ нь Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 "Дараах орлогыг албан татвараас чөлөөлнө", 22.1.2."хөгжлийн бэрхшээлтэй хувь хүний орлого" гэсэн заалтыг тус тус зөрчиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгах, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүллээ.

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

5.2.2 Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг сумын ИТХ-аар батлуулаагүй 7,485.3 мянган төгрөг зарцуулсан.

Энэ нь Засгийн газрын 2022 оны 2 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ын 3.4. "Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга энэ журмын 1.2-т заасан орлогын хэмжээнд үндэслэн төсвийн жилийн суурь зарлагын төлөвлөгөөнд дараах арга хэмжээг тусгаж, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүллээ.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Үндсэн хөрөнгийг орлогод аваагүй орхигдуулсан	1	12,000.0	1	12,000.0			1	12,000.0	-	-	-	

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс											
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Албан хаагчдад урамшуулал илүү олгосон	1	2788.7	1	2788.7								
Хувь хүний албан татвараас чөлөөлөх орлогод хамаарах нэр бүхий 1 албан хаагчийн цалингаас хувь хүний орлогын албан татварт	1	1395.9			1	1395.9						
байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг арга хэмжээний зардлыг ИТХ-аар батлуулаагүй зарцуулсан	1	7485.3			1	7485.3						
Нийт дүн	**3**	**11,670.0**	**1**	**2,788.7**	**2**	**8,881.2**						